

V. Industria

- O VEB industrial incrementouse un 2,5% (dato provisional) en 2023, porcentaxe sete décimas máis alta que a alcanzada polo PIB galego. Volve a senda de crecemento logo dos resultados negativos de 2022.
- O VEB de enerxía xerado en Galicia medrou un 4,9% en 2023, xusto a mesma porcentaxe de subida que a da caída observada en 2022. A produción das renovables experimentou un aumento dun 23,9%, o que permitiu que xa alcance as tres cuartas partes do total da electricidade xerada en Galicia.
- Conforme transcorría 2023 os datos de emprego da industria manufactureira presaxiaban unha diminución na ocupación. Con todo, os boas cifras do último trimestre, con 9.700 traballadores máis que en 2022, salvaron o ano. Forte descenso do emprego nos sectores enerxéticos e de subministración de auga.
- O índice de produción industrial (IPI) mostra en 2023 unha taxa de variación positiva do 0,8%. Esta exígua mellora reflicte, en termos xerais, unha actividade industrial galega moi estancada tras baixar un 3,5% en 2022.
- 2023 foi un bo ano para a automoción galega e, en especial, para a súa firma tractora, Stellantis. A excepcionalidade dos resultados evidénciase nunha subida do 31,5% no número de vehículos fabricados. O IPI do conxunto do sector elevouse un 11,7%.
- O sector naval galego rexistrou en Galicia un crecemento do 15% na facturación e dun 3,5% no emprego. Son boas as expectativas dos estaleiros de Navantia en Ferrol e Fene.
- Seguen sen ser positivos os datos da metalurxia. Persisten as dificultades no sector do aluminio á espera de que Alcoa teña un comprador.
- As cifras de Inditex continúan sendo espectaculares. En 2023 as vendas netas alcanzaron os 35.947 millóns de euros, o que supón un incremento dun 10,4%. A maior subida acadouse no continente europeo.
- Dúas boas noticias na evolución dos prezos industriais foron a contención observada na industria manufactureira e a caída dun 26,2% dos prezos da enerxía.
- Segundo o DIRCE, forte redución no número de empresas industriais localizadas en Galicia.
- As exportacións da industria manufactureira, en termos reais, medraron en 2023 un 1,2%. O sector líder, automoción, foi o máis dinámico. O comercio en alimentación mantense estable e baixan as exportacións na industria da confección de pezas de vestir.
- A especialización da industria galega con respecto á española aínda é moi elevada na enerxía, na madeira, na confección de pezas de vestir e nos vehículos de motor.

A actividade

Conforme foi transcorrendo 2023 a actividade da industria galega no seu conxunto foi moi volátil. As primeiras estimacións elaboradas polo IGE mostran un significativo crecemento do VEB industrial no primeiro trimestre, un 6,8%; porcentaxe que foi máis do dobre que a do PIB galego. A continuación, esta taxa de variación foise progresivamente desacelerando, sendo xa negativa a do terceiro trimestre (-2%), para volver acelerarse nos últimos meses do ano. Con esta traxectoria, o resultado anual foi un incremento do VEB industrial do 2,5% (dato provisional), porcentaxe sete décimas máis alta que a alcanzada polo PIB galego. Estas cifras suxiren, polo tanto, unha evolución positiva da actividade industrial en 2023 tras un 2022 no que o VEB xerado fora inferior ao de 2021.

Nun contexto dunha maior estabilidade nos prezos dos produtos enerxéticos que nos da industria manufacturera, esta última creceu en 2023 a unha taxa moi similar á da economía no seu conxunto (1,7% fronte ao 1,8%); variación que aínda non permitiu recuperar o nivel que se acadou en 2008, ano do inicio da gran crise financeira. Así, malia que en termos monetarios o VEB do sector de manufacturas é un 15,9% superior ao de 2008, en termos reais queda un 3% por baixo, o que suxire que, a pesar da rápida recuperación na actividade tras o parón da economía no ano crítico da pandemia, 2020 (os resultados de 2021 xa foron máis elevados que os de 2019), a industria non enerxética galega segue sen alcanzar os niveis de actividade logrados na primeira década deste século. Neste sentido, o peso relativo do seu VEB monetario con respecto ao PIB mantívose estable, en torno ao 11,5%, pero 1,2 puntos menos do calculado para 2008. Esta porcentaxe do 11,5% coincide co peso relativo estimado polo INE para o conxunto da industria española. Entendemos que nas especializacións produtivas das comunidades autónomas a aposta galega non pode ser a de manterse nesas taxas senón que ten que ir avanzando no desenvolvemento dunha industria transformadora que adquira unha maior relevancia na nosa economía. No *Informe* anterior indicabamos que na especialización produtiva o peso relativo da industria en comunidades como o País Vasco ou Navarra era moito máis elevado (a industria manufacturera case roldaba en 2022 en Navarra o 23,5% do PIB total e no País Vasco o 19,3%), e tamén noutros territorios como Aragón esta taxa alcanzaba o 17%, mentres que Cataluña os supera en algo máis de 4 puntos. Resulta así evidente que o incremento da actividade industrial manufacturera provoca un significativo efecto multiplicador no desenvolvemento da economía no seu conxunto.

Os resultados da industria enerxética no primeiro e cuarto trimestre de 2023, cun incremento dun 6,8% e 4,3% respectivamente, son o principal motivo de que o VEB industrial galego aumentase nese ano sete décimas máis que o PIB total. De feito, a actividade enerxética no período central do ano, en especial no terceiro trimestre, tivo un comportamento peor que o observado na industria manufacturera. A importancia da xeración de VEB enerxético na economía galega é evidente. Habitualmente o seu peso, en termos anuais, adoita situarse en torno ao 27% do VEB industrial total e, en concreto en 2023, esta porcentaxe estivo no 27,2%, sete décimas máis que en 2022.

Cadro núm. 1

Macromagnitudes básicas do sector industrial en Galicia

	VEB industria	VEB industria manufacturera	PIBpm	% Industria manufacturera sobre PIB	% industria sobre PIB
Prezos correntes (miles de euros)					
2021	10.558.583	7.605.090	64.931.542	11,7	16,3
2022	11.838.670	8.130.512	70.727.103	11,5	16,7
2023	12.303.294	8.696.364	75.849.915	11,5	16,2
TVI (%) 2023/2022	3,9	7,0	7,2		
TVI (%) I trimestre 2023/2022	12,1	10,1	8,6		
TVI (%) II trimestre 2023/2022	2,3	6,0	6,8		
TVI (%) III trimestre 2023/2022	-0,8	3,4	6,7		
TVI (%) IV trimestre 2023/2022	2,7	8,6	6,9		
Índices de volume					
TVI (%) 2021/2020	16,3	16,6	7,6		
TVI (%) 2022/2021	-1,5	-0,2	4,1		
TVI (%) 2023/2022	2,5	1,7	1,8		
TVI (%) I trimestre 2023/2022	6,8	2,2	3,2		
TVI (%) II trimestre 2023/2022	1,1	1,5	1,6		
TVI (%) III trimestre 2023/2022	-2,0	-1,5	0,9		
TVI (%) IV trimestre 2023/2022	4,3	4,6	1,8		

Os datos de 2021 son provisionais e os de 2022 e 2023 son un avance. A data de publicación foi o 23 de febreiro de 2024.

Fonte: IGE. Contabilidade Trimestral de Galicia.

Segundo Red Eléctrica de España, o principal motivo para que o VEB de enerxía xerado en Galicia medrase un 4,9% en 2023, xusto a mesma cifra que a caída observada en 2022, foi a dinámica mantida pola produción renovable que experimentou un incremento dun 23,9%; o que permitiu que xa alcance as tres cuartas partes (17.987 GWh) do total da electricidade xerada en Galicia (23.872 GWh, o cal supón arredor do 9% da produción total española). De entre as renovables destacan as eólicas, cuxa achega significou un 38,1% do total. Con todo, moi preto das eólicas sitúase a produción das centrais hidroeléctricas, cuxa cota foi de 35%. É este modo de xeración de enerxía o que rexistrou un maior aumento, xa que a súa cota dobra a de 2022, debido ás diferenzas climáticas existentes entre 2023 e 2022, porque este último ano foi especialmente seco. Fronte á subida destas enerxías, a contía do ciclo combinado, que representaba o 15,7% do total (o carbón un 2,6%) experimentou en 2023 un descenso do 25%.

Estes resultados, malia que mostran a consolidación da produción con renovables na xeración galega, non deben obviar o reiterado freo na execución dos parques eólicos previstos debido aos problemas xurídicos aos que se enfrontan. Desde a Asociación Eólica de Galicia subliñan que ao redor de 70 parques estaban afectados ao comezo de 2024, o que equivale a unha potencia de 3.000 MW. Esta situación dificulta a implantación dos proxectos tratados como estratéxicos cunha gran dependencia enerxética, dos que dabamos referencia no anterior *Informe*, e para os que dispoñer de enerxía era unha das condicións indispensables para a súa implantación. Ademais, afecta a empresas xa instaladas, como Alcoa, que precisan dunha elevada cantidade de recursos enerxéticos. Lembremos que aproveitando os fondos comunitarios e solicitando acollerse na súa maior parte aos beneficios do PERTE ERHA (Enerxías Renovables, Hidróxeno e Almacenamento), as previsións eran a instalación de varias plantas de xeración de hidróxeno verde, entre as que cabe salientar as de Meirama (coa participación de Reganosa, Naturgy e Repsol), As Pontes (Reganosa e a lusa EDPR), Caldas de Reis (Foresa e Iberdrola); ás que se une o proxecto previsto en Begonte, no que se integra a xeración e distribución de hidróxeno verde coa produción de metanol a partir do dióxido de carbono procedente da biomasa, Vigo (Aclunaga, CTAG, Anfaco e 12 pemes). A elas hai que sumar un novo proxecto localizado en Arteixo no que participan Acciona Energía e Plug Power, e no que investirán 49,3 millóns de euros; e outro previsto no porto exterior da Coruña (Fisterra Energy do grupo Blackstone), que se alimentará do parque eólico que Inditex necesita para fornecer de enerxía ás súas empresas. Tamén xa anunciamos no *Informe* anterior a instalación de varias plantas de xeración de metanol verde xunto con outras de biomasa. Cabe sinalar o proxecto de metanol de Foresa en Mugarodos, denominado Triskelion, o cal recentemente sufriu un serio revés ao denegarlle o Ministerio para a Transición Ecolóxica as axudas concedidas na segunda convocatoria do PERTE ERHA. De igual xeito, a danesa Maersk anunciou un proxecto para Galicia, que acabou situando no Porto Exterior da Coruña, e hai pouco un macroproxecto similar en Huelva (que se convertería na maior planta de Europa), deixando para unha segunda fase os investimentos previstos para a provincia da Coruña.

Unha cuestión relevante e que xerou unha forte controversia a finais de 2023 foi a exclusión de Galicia da rede troncal de hidrocarburos de Europa que financia a Unión Europea ao non aprobarse o apoio ao tramo Guitiriz-Zamora. De manterse esta situación, estaríamos diante dun importante obstáculo para que se desenvolvan os proxectos xa comentados, posto que só quedaría para o seu transporte a loxística portuaria. Este illamento resultaba moi preocupante, pero afortunadamente as últimas noticias apuntan a que Enagás volverá presentalo na convocatoria de finais de 2024 e que, en todo caso, o promoverá. Haberá que agardar una resolución positiva para esta importante cuestión.

Por ultimo, en canto á xeración de enerxía eólica, cabe indicar que a finais de 2023 se aprobou a concesión de axudas públicas ao proxecto experimental Plataforma experimental de eólica mariña de Galicia; plataforma de ensaio de aeroxeradores mariños e flotadores que se instalará nas proximidades do porto exterior da Coruña a uns 10 quilómetros da costa. Iso supón o inicio da xeración de enerxía a partir da eólica mariña en Galicia. Esta primeira iniciativa xerará 30 MW e foi impulsado por Red Eléctrica, pola Consellería de Economía e Industria da Xunta de Galicia e pola Autoridade Portuaria da Coruña.

Indicábase anteriormente que, segundo as primeiras estimacións do IGE, o VEB da actividade industrial medrou en 2023 con respecto a 2022 nun 2,5%. Non hai dúbida de que esta porcentaxe variará en posteriores revisións, pero resulta evidente que coa taxa definitiva a actividade industrial galega en 2023 experimentaría unha variación positiva. Este crecemento tamén vén avalado polo resultado dun indicador alternativo, o índice de produción industrial (IPI). Este indicador de periodicidade mensual elaborado polo INE apunta a unha variación media neste ano dun 0,8%; taxa máis baixa que a xeración de VEB, pero máis positiva que a de 2022 que foi do -3,5%, cifra sensiblemente menor á que se publicaba hai un ano. A pesar do incremento positivo do IPI en 2023, a produción industrial total queda a 2,7 puntos por baixo da alcanzada en 2021; ano de intensa recuperación da industria tras o obrigado parón nos primeiros meses da crise sanitaria.

Cadro núm. 2
Índice de produción industrial en Galicia
 (Ano 2021=100)

		I trim.	II trim.	III trim.	IV trim.	Media	TVA (%)*
Xeral	2021	107,9	99,1	93,6	99,4	100,0	
	2022	94,3	99,5	91,0	101,1	96,5	-3,5
	2023	102,2	96,8	86,5	103,4	97,3	0,8
Consumo duradeiro	2021	74,3	90,0	113,5	122,1	100,0	
	2022	111,0	123,6	117,2	135,0	121,7	21,7
	2023	116,3	119,1	126,7	132,7	123,7	1,7
Consumo non duradeiro	2021	88,4	102,8	106,7	102,1	100,0	
	2022	93,7	105,5	100,5	94,7	98,6	-1,4
	2023	91,5	100,0	95,8	92,7	95,0	-3,6
Bens equipo	2021	109,7	99,0	88,5	102,9	100,0	
	2022	96,0	107,5	98,8	106,7	102,2	2,2
	2023	108,4	111,8	95,4	112,1	106,9	4,6
Bens intermedios	2021	98,2	104,9	99,6	97,3	100,0	
	2022	94,9	99,4	84,6	83,1	90,5	-9,5
	2023	86,2	92,1	81,3	80,5	85,0	-6,1
Energía	2021	136,8	89,9	79,7	93,6	100,0	
	2022	91,2	82,8	77,7	117,7	92,4	-7,6
	2023	121,5	79,2	70,3	126,3	99,3	7,5

* Taxa de variación anual (sobre a media).

Fonte: INE.

Nos cadros 2 e 3 preséntanse os resultados do IPI (como valor medio mensual) baixo dúas formas de desagregación da actividade industrial. Na primeira (cadro 2), a industria clasifícase considerando o destino económico dos bens que se producen e na segunda (cadro 3) a actividade industrial desagregase dun modo máis amplo, por seccións e divisións da CNAE-09.

A novidade con respecto ao *Informe* anterior na presentación destes resultados foi o cambio no ano que serve de base, agora 2021. Iso motiva que os resultados comúns de ambos os cadros dos *Informes* de 2022 e 2023 non sexan os mesmos. Con esta nova base, o IPI xeral mostra en 2023 unha taxa de variación positiva do 0,8% con respecto ao ano anterior. Este exíguo crecemento (1,7 puntos inferior ao do VEB) indica, en termos xerais, unha actividade industrial galega moi estancada tras caer un 3,5% en 2022; ano no que a industria perdeu o pulo que supuxo a intensa recuperación de 2021.

En canto á estratificación dos resultados en cinco grupos considerando o destino económico dos bens (cadro 2), apréciase que o dato positivo debeuse a un aumento do 7,5% na produción de enerxía xunto coa aceleración dun 4,6% no segmento dos bens de equipo e, xa en menor grao, á subida dun 1,7% no grupo de bens de consumo duradeiro. En canto á enerxía, os resultados mostran a sensible aceleración na produción no primeiro e cuarto trimestre do ano, ou sexa, no inverno e no outono, incremento explícale por un clima favorable. Esta evolución contrasta coa caída na actividade nos outros dous trimestres. Pola súa banda, a fabricación de bens de equipo medrou con respecto a 2022 grazas ao mellor comportamento desta actividade no primeiro trimestre de 2023, traxectoria que se estendeu aos restantes trimestres dese ano. Aínda que máis adiante incidiremos nos resultados das divisións que configuran esta importante actividade para calquera economía, cabe adiantar que esta variación significativa débese ao comportamento de material de transporte e, en especial, á fabricación de automóviles e barcos. En terceiro lugar, a fabricación de bens de consumo duradeiro mantivo unha traxectoria expansiva en 2023 e, en particular, no primeiro e no terceiro trimestre. Agrúpanse neste apartado actividades cun peso non moi alto na industria galega. Cabería mencionar a industria do moble que, aínda que a súa produción apenas mellorou con respecto a 2022, si o fixo nun 21,9% en relación a 2021 sendo, xunto coa maquinaria e equipamento, o sector que alcanzou un maior crecemento.

Fronte aos tres grupos anteriores que mostraron unha dinámica positiva en 2023, nos dous restantes, fabricación de bens de consumo non duradeiro e bens intermedios, o seu IPI foi inferior ao de 2022. Ambos son moi relevantes no contexto xeral da industria galega e a súa evolución é preocupante, xa que os resultados de 2021 tamén foran negativos. No segmento do consumo non duradeiro, o sector da alimentación, cun índice case seis puntos menor que en 2021, condicionou estes malos datos. O aumento nos custos que arrastra a unha alza dos prezos co consecuente retroceso na demanda motiva que, tras os bos resultados nos anos máis difíciles da pandemia, a actividade empeorase. Tampouco fomentaron o crecemento deste grupo nin a confección de pezas de vestir nin as industrias de artes gráficas. É especialmente salientable a caída nestas últimas, cuxo índice en tan só un ano descendeu un 40,4%. De igual maneira, a evolución da actividade en 2023 para os bens intermedios non foi positiva. De feito, é o grupo que experimentou a maior diminución, un -6,1%, que se debe sumar á xa elevada desaceleración observada en

2022, un -9,5%. A industria da madeira e a metalurxia son dous dos sectores máis relevantes e nos dous o descenso do índice superou o 10%.

Como xa se viña indicando nos anteriores *Informes*, non é ata 2025 cando se coñecerán os datos sobre as variables estruturais da industria galega en 2023. Este é o calendario de publicación da operación estatística máis importante do INE sobre o sector, a Estatística estrutural de empresas: sector industrial. Ata entón, a fonte máis conxuntural que se pode utilizar para a realización dunha análise máis desagregada que a xa feita sobre a actividade no sector industrial galego en 2023 é a do IPI desagregado polas divisións da CNAE-2009, que publica o IGE. Os seus resultados recóllense no cadro 3. Nel apréciase un comportamento moi dispar, xa que, das 25 divisións, en 14 o valor do IPI en 2023 era inferior ao de 2022 e, obviamente, nos 11 restantes observouse unha variación positiva. Agora ben, a lectura dese cadro non debe obviar que o peso relativo de cada división é moi diferente. Así, dos resultados da enquisa estrutural referidos a 2022, publicados o 15 de marzo de 2024, resulta que 2 das 23 divisións en que se desagrega a industria manufacturera galega absorbían o 47,1% da facturación total; ou sexa, case a metade da facturación total da industria manufacturera realizábase desde a industria alimentaria (24,1%) e desde a fabricación de vehículos de motor (23%). Faise evidente, por tanto, que o comportamento destas dúas divisións é determinante nos resultados da industria manufacturera no seu conxunto. En ningunha das divisións restantes o peso relativo do facturado excede o 7%, porcentaxe que só alcanza o sector metalúrxico.

Deste modo, a industria da alimentación, cunha cifra de negocios en 2022 de 11.295 millóns de euros (9.610 millóns en 2021) e cun emprego de 32.170 persoas (32.669 en 2021), o que tamén supón en torno ao 24% da ocupación total, lidera a industria transformadora galega. Nese ano contrasta o significativo incremento na facturación, explicable en gran medida polo aumento nos prezos, coa caída no emprego e tamén cun descenso no IPI. En 2023, esta última variable baixou un 2,2%, polo que neste ano prolonga a súa traxectoria descendente tras os bos resultados nos peores momentos da crise sanitaria.

A industria da alimentación, factor determinante do complexo galego agro-mar-industria, presenta traxectorias distintas nas súas diferentes actividades e na evolución da súa demanda. En canto á industria de carne, elementos comúns como as lexitimas preocupacións polo benestar animal e o medio ambiente inciden no desenvolvemento dun sector no que se aprecia un descenso no consumo de carne nos últimos exercicios. Con todo, a industria galega ten un importante reto na procura de novos produtos cos que poderían elevar a súa facturación. A evolución dos prezos das materias primas continuou lastrando a actividade en 2023 pola dificultade de trasladar as sobras de custos aos prezos. Unha empresa punteira desta actividade en Galicia é a ourensá Coren. O conxunto deste grupo alimentario conseguiu superar os mil millóns de euros de facturación en 2022 (último ano dispoñible); o que supuxo un incremento algo superior ao 20% e coa expectativa de ir xerando produtos de maior valor engadido e afianzando a súa presenza nos mercados nacionais e internacionais.

En canto á transformación e comercialización dos produtos do mar, Anfaco-Cecopesca elaborou un Informe sobre o resultados do complexo mar-industria alimentaria en 2023. Nel sinálase que a produción de conservas, peixe e marisco e as semiconservas de anchoa en España mantiveron en 2023 un nivel de produción moi similar ao de 2022 (de 305.403 toneladas pasouse en 2023 a 306.352 toneladas, ou sexa, produciuse un leve incremento do 0,3%). Iso contrasta co crecemento dun 7,8% no seu valor de mercado debido á alza dos prezos. No total anterior destaca a subida en volume dun 14,3% na produción de atún e atún claro e dun 8,1% en atún branco. Lembremos que estas especialidades son as máis importantes tanto no sector conserveiro galego como no español, ao representar, neste último, o 72,67% do total.

Tras a industria de alimentación, pero moi próxima a ela en canto á cifra de negocios que xera, sitúase o sector da automoción. Segundo a Estatística estrutural de empresas: sector industrial, a contía do facturado elevábase en 2022 aos 10.781 millóns de euros, 514 millóns menos que na industria da alimentación; o que representaba, como xa se indicou, o 23% do total da industria manufacturera, que en ocupación baixa ao 11,7%, porcentaxe inferior á que absorbe a fabricación de produtos metálicos. Esta diferenza entre facturación e emprego suxire que estamos diante dun sector cunha intensidade de capital e cunha produtividade significativamente máis elevadas que a media galega.

De feito, 2023 foi un moi bo ano para a automoción galega e, en especial, para a súa firma tractora, Stellantis. No referente á montaxe de vehículos, a factoría viguesa produciu, segundo indica esta sociedade, un total de 531.732 vehículos; cantidade só superada en 2007 cando se lograron 545.000 vehículos. Estamos pois no segundo mellor ano na vida dunha empresa creada a mediados da década dos cincuenta do século pasado. A excepcionalidade dos resultados evidénciase nun aumento do 31,5% no número de vehículos fabricados, cando xa indicamos que o IPI do conxunto do sector medraba con respecto a 2022 un 11,7%. Doutra banda, as cifras que facilita o IGE mostran un incremento aínda maior, un 33,7%, grazas á

Cadro núm. 3

Índice de produción industrial en Galicia. Por seccións e divisións da CNAE-2009
(Ano 2021=100)

	2008	2022	2023	TVA (%) 2023/2022	TVA (%) 2023/2008
Índice xeral	126,1	96,5	97,3	0,8	-22,9
B Industrias extractivas	132,7	87,1	107,9	23,9	-18,7
08 Outras industrias extractivas	132,7	87,1	107,9	23,9	-18,7
C Industria manufacturera	124,1	98,3	96,6	-1,7	-22,2
10 Industria da alimentación	80,6	96,2	94,1	-2,2	16,8
11 Fabricación de bebidas	64,4	106,7	110,7	3,8	71,9
13 Industria téxtil	293,3	92,2	85,1	-7,7	-71,0
14 Confección de pezas de vestir	90,2	110,4	106,7	-3,3	18,2
15 Industria do coiro e do calzado					
16 Industria da madeira e da cortiza, agás mobles; cestería e espartería	91,7	99,9	86,6	-13,3	-5,6
17 Industria do papel	95,2	80,5	84,6	5,1	-11,2
18 Artes gráficas e reprodución de soportes gravados		81,3	48,4	-40,4	
19 Coquerías e refino de petróleo					
20 Industria química	99,1	105,9	90,0	-15,0	-9,2
21 Fabricación de produtos farmacéuticos					
22 Fabricación de produtos de caucho e plásticos	100,5	97,9	95,1	-2,8	-5,3
23 Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	109,7	106,2	98,4	-7,3	-10,3
24 Metalurxia; fabricación de produtos de ferro, aceiro e ferroalixes	141,6	62,0	51,9	-16,3	-63,4
25 Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipamento	141,3	101,1	92,8	-8,2	-34,3
26 Fabricación de produtos informáticos, electrónicos e ópticos		84,1	70,2	-16,4	
27 Fabricación de material e equipamento eléctrico	179,0	91,3	113,4	24,2	-36,6
28 Fabricación de maquinaria e equipamento n.c.n.	142,7	122,9	122,4	-0,4	-14,2
29 Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques	196,4	99,8	111,4	11,7	-43,3
30 Fabricación doutro material de transporte	471,8	86,5	99,2	14,7	-79,0
31 Fabricación de mobles	97,9	120,9	121,9	0,8	24,4
32 Outras industrias manufactureras	51,7	107,0	90,8	-15,1	75,4
33 Reparación e instalación de maquinaria e equipamento	367,1	100,2	107,6	7,4	-70,7
D Fornecemento de enerxía eléctrica, gas, vapor e aire acondicionado	129,6	89,7	99,1	10,5	-23,6

Fonte: IGE.

subida dun 53,8% na fabricación de furgonetas e dun 13,3% en turismos. Cómpre sinalar tamén que o 13% dos vehículos fabricados xa foron eléctricos ao 100%. Estes resultados parecen confirmar que os problemas xurdidos tras a pandemia coas crises dos microchips e da enerxía xa non foron tan intensos.

No contexto actual con cambios tecnolóxicos de gran calado no sector da automoción, o futuro da factoría de Vigo quedaba moi condicionada polas axudas dos Fondos NextGeneration a través do PERTE do Vehículo Eléctrico e Conectado. O apoio do sector público parecía imprescindible para a construción da plataforma industrial necesaria para a fabricación de vehículos eléctricos para que poida seguir operando unha vez que finalice a carga de traballo coa que conta ata 2025, consistente na fabricación de turismos e furgonetas. No momento de redactar este estudo a axuda aínda non fora concedida, mentres si se aprobou a do proxecto industrial de Zaragoza. Haberá que esperar un tempo para confirmar o apoio destes fondos a un proxecto básico para o futuro do sector en Galicia. Existen compromisos de que finalmente se logrará a axuda.

Pola súa banda, a traxectoria da industria de compoñentes da automoción en 2023 tamén debe considerarse positiva, malia que este segmento apenas mellorou nos últimos anos no eido da implantación de novas empresas debido ás vantaxes na localización que presentan outros territorios cos que compete Galicia. Neste momento as referencias son o Norte de Portugal e Marrocos.

O sector industrial do transporte, no que ademais da automoción engadíranse a industria naval e en menor grao a industria aeronáutica, ocupa en Galicia o primeiro lugar en canto a volume de facturación. O IPI no que se encadran estas actividades medrou en 2023 un 14,7%. O naval é unha industria moi tradicional nesta comunidade autónoma, mentres que a aeronáutica vai gañando peso, polo que se podería considerar como unha industria emerxente nas últimas décadas.

Certamente, como en automoción, 2023 pode contemplarse como un bo ano para o sector naval galego, ao rexistrarse en Galicia, segundo ASIME, un crecemento do 15% na facturación e dun 3,5% no emprego.

O conglomerado de pequenos e medianos estaleiros localizados sobre todo no sur de Galicia contaba coa carteira de pedidos máis alta de entre as diferentes comunidades autónomas españolas, un 39%, que elevarían o volume de negocio a cifras próximas aos 700 millóns de euros. Os pedidos diríxense sobre todo cara aos buques de pesca e aos oceanográficos. Se en 2022 a noticia neste subsector do naval era a adquisición do estaleiro Barreiras polo grupo Armón, en 2023 é noticia a intensa actividade existente neste

estaleiro coa construción de tres buques e con outros dous contratos en vigor. A iso cómpre engadir contratos xa asinados no pasado mes de xaneiro de 2024. Estas circunstancias garanten unha carga de traballo durante bastante tempo. Xunto con Armón cabe destacar ademais a carteira de pedidos lograda por Construcciones Navales Paulino Freire e Nodosa.

Pola súa banda, a actividade na ría de Ferrol centrada en Navantia tamén está nunha fase de auxe tras unha menor carga de traballo dos últimos anos. Na factoría de Ferrol comezouse en 2002 a construír a primeira fragata F110 dunha serie de cinco e en 2023 púxose a quilla e agárdase que ese primeiro buque se bote en 2025 para ser entregado á Armada en 2028. Os restantes navíos terán unha cadencia de 12 meses ata 2032. Lembremos que o investimento previsto inicialmente era de 4.325 millóns de euros. Doutra banda, cabería agardar que Navantia poida alcanzar novos contratos para o que é preciso a completa modernización das súas instalacións. Pola súa vez, a factoría de Fene, especializada na produción para o sector eólico, acaba, no momento de redactar este estudo, de entregar 14 *monopiles* para o parque eólico mariño escocés Moray West. A factoría conta con carga de traballo para os próximos anos porque, entre outras actividades, está a fabricar as primeiras seccións dos 62 *jackets* para aeroxeradores destinados ao parque francés Dieppe Lle Tréport. Unha noticia que haberá que valorar nos próximos *Informes* é a intención de Windar Renovables de instalar en Avilés unha nova planta de torres e subestruturas para a industria eólica mariña nas antigas instalacións de Alú Ibérica. Windar Renovables, sociedade asturiana, é socia de Navantia na factoría de Fene, coa que en 2023 desenvolvían catro contratos de estruturas de soportes de aeroxeradores para varias localizacións.

Finalmente, a outra actividade, neste caso emerxente nos últimos anos é a aeronáutica. Segundo Asime, en 2023 a súa facturación incrementouse nun 25% e o emprego nun 5% grazas a que os voos comerciais se recuperaron da crise no transporte que provocou a pandemia. Cabe lembrar que varias das empresas do sector manteñen aínda unha actividade diversificada cara a outros cometidos e, doutra banda, ademais das contratacións para os voos comerciais estanse abrindo os mercados de defensa e, sobre todo, de drones. Destes últimos sobresa a iniciativa que leva no Polo Aeroespacial de Rozas en Castro de Rei-Lugo.

O terceiro grupo da industria manufactureira en canto á cifra de negocios, cun 7% sobre o total, é a metalurxia e a fabricación de produtos de ferro, aceiro e ferroalixas. En 2023, o IPI nesta actividade desce de un 16,3%, o que acrecenta a elevada caída na produción dos últimos anos ata o extremo de que o IPI de 2023 era tan só un terzo do alcanzado en 2008. Así, a progresiva perda de actividade débese achacar fundamentalmente aos avatares que seguiu a industria do aluminio e que se foron comentado nos sucesivos *Informes*. As últimas noticias anuncian a pretensión da multinacional norteamericana Alcoa, instalada na Mariña, de vender as súas instalacións para así poder evitar o peche. Púxose como data o mes de xuño de 2024 para a presentación de ofertas vinculantes que poidan garantir a viabilidade a longo prazo e cabería agardar unha supervisión por parte das Administracións Públicas. Con esta situación a sociedade pediu unha flexibilización no rearranque das cubas. Neste ínterim resulta fundamental que Alcoa cumpra cos acordos alcanzados con anterioridade, en particular os referentes ao forno de ánodos, cuestión clave para garantir a continuidade da factoría e o mantemento dos postos de traballo. A esta situación chegouse tras pechar 2023 cunha perda de 599 millóns de euros, cinco veces máis que en 2022. Estes resultados tan negativos confirman que, tras o apagamento dos fornos, persisten as dificultades agravadas por un custo da enerxía moi elevado nunha das industrias electrointensivas de Galicia e pola problemática xa comentada dos atrancos na construción de novos parques eólicos.

Dentro do sector do aluminio, unha situación diferente é a de industria padronesa Aluminios Cortizo, tamén un referente da industria galega. Os resultados en 2023 volven ser moi favorables. Tras unha facturación que rolda os 600 millóns de euros en 2022, unha vez se publiquen os datos de 2023 agárdase un sensible incremento da mesma. Sen ir máis lonxe, a súa división de PVC elevou nun 21% as súas vendas cunha facturación duns 91 millóns de euros.

Ademais do aluminio tamén ten importancia na industria manufactureira galega o sector metalúrxico. Das empresas existentes cabe destacar a Megasa, localizada na ría de Ferrol. Os seus datos confirman que, en xeral, o sector vai saíndo da crise xurdida tras a pandemia polos problemas coas subministracións e a elevada subida de prezos tanto nos materiais como na enerxía e o transporte. Iso, obviamente, supuxo un aumento nos custos que en parte se trasladaron aos prezos de venda. A pesar diso, as vendas melloraron maila o ERTE que houbo que realizar ao detectarse o pasado mes de xullo unha fuga dunha fonte radioactiva de Cesio 137.

A progresiva perda de facturación na metalurxia e a fabricación de ferro, aceiro e ferroalixas motivou que o peso relativo da facturación en 2022 en Galicia quedase a tan só medio punto do sector da

fabricación de produtos metálicos. Con todo, a dinámica seguida por esta última en 2023, segundo o IPI, non foi positiva xa que este índice descendeu un 8,2% (xusto a metade que a caída do sector metalúrxico). Como comprobaremos máis adiante, esta é a actividade na que se concentra o maior número de empresas, a súa inmensa maioría microempresas, algunha con dificultades para sobrevivir nun mercado cada vez máis esixente.

A bastante distancia, en canto ao peso relativo da súa facturación, atópanse sectores que poden parecer pouco relevantes en termos cuantitativos, pero que non o son nin en termos cualitativos nin en creación de emprego. É o caso, por exemplo, da industria da madeira e a do moble, que en 2022 absorbían tan só o 4,3% e o 0,7% da facturación total, pero cunha gran tradición na industria galega, en especial o sector da madeira grazas á contía de materia prima existente na comunidade. Non hai dúbida, como observaremos máis adiante, de que a industria da madeira galega ten un peso relevante no conxunto de España, en particular en determinadas especialidades. Segundo a Agrupación industrial da madeira e do deseño en Galicia, a facturación en 2022 elevábase aos 2.700 millóns de euros distribuídos da seguinte forma: 1.055 millóns a industria do taboleiro e a pasta; 467 a serrado; 607 a segunda transformación da madeira, e 85 a biomasa. Pola súa banda, a cifra de negocios que se obtén na Estatística estrutural de empresas: sector industrial para ese mesmo período era de 2.011,4 millóns de euros no sector da madeira e de 449 millóns na industria do moble. As cifras estimadas da Agrupación industrial para 2023 supoñen unha caída na facturación en todas as especialidades e iso nun contexto de incremento dos prezos. O resultado do IPI de 2023, acorde con estas estimacións, mostra un estancamento na industria do moble, xa que apenas variou a súa produción con respecto a 2022; mentres, o resto do sector da madeira tivo un sensible retroceso, un 13,3%, se ben obsérvase un comportamento moi irregular ao longo do ano. Pola contra, unha actividade moi vinculada á madeira, a industria de papel, experimentou unha repunta dun 5,6%.

En canto á fabricación de taboleiros, a empresa líder é Finsa (a súa facturación foi de 1.419 millóns de euros en 2022, dos que 1.102,4 millóns corresponden ao sector da madeira). Esta sociedade mantén unha liña expansiva tras a recuperación da pandemia a pesar do incremento nos custos (un 28% en 2022). Aínda sen coñecer os datos de 2023, as expectativas son que seguirá a tendencia positiva de 2022.

Á marxe dos resultados económicos do sector da madeira e actividades complementarias en 2023, a noticia máis relevante no momento de redactar este estudo é o da posible implantación do proxecto de Altri en Palas de Rei (Lugo), do que xa demos referencias no *Informe 2022*. Desde a publicación no DOG do 4 de marzo de 2024 da información sobre a instalación desta industria, declarada previamente pola Xunta de Galicia como proxecto industrial estratéxico (PIEI), xurdiu unha preocupación sobre as economías externas negativas que podería provocar dado o seu posible impacto ambiental. A información que contén a solicitude sobre a actividade que desenvolve o proxecto denominado Gama é textualmente a seguinte: "Instalación dunha fábrica de fibra téxtil a base de celulosa, cunha capacidade final de produción de 400.000 ADt/ano de celulosa (soluble) (ADt: tonelada métrica de pasta secada ao aire, expresada cunha segura do 90%) e 200.000 t/ano de lyocell (tecido artificial e ecolóxico fabricado a partir de pasta de madeira de eucalipto), que se desenvolverá nunha fase inicial (fase I) cunha produción de 250.000 ADt/ano de celulosa e 60.000 t/ano de lyocell. Como materia prima básica utilizarase inicialmente (fase I) aproximadamente 1,2 millóns de m³ de madeira de eucalipto (*Eucalyptus globulus* e *nitens*) por ano". O investimento previsto na primeira fase é de 900 millóns de euros.

Unha actividade fundamental en calquera economía, dado o efecto de arrastre e o elevado valor engadido que xera, é a fabricación de maquinaria e de bens de equipo. Desafortunadamente en Galicia tan só absorbía, en 2022, o 1,4% da facturación de toda a industria manufacturera, aínda que nos últimos anos se detectaba un sensible crecemento, de tal modo que en 2022 o seu IPI aumentou un 22,9% con respecto ao ano anterior. Con todo, os resultados de 2023 truncan esta traxectoria polo brusco freo. A variación do IPI foi do -0,4%.

Por outra banda, un sector industrial emerxente en Galicia é o da fabricación de bebidas. Baste indicar que o seu IPI medrou nun 71,9% entre 2008 e 2023. A produción de viño e a de cervexa son as súas dúas actividades principais. Nun contexto de alzas de custos e prezos, como está a ocorrer en todos os sectores, o seu IPI subiu en 2023 un 3,8%, mostrando que persiste o dinamismo dos últimos anos.

Na produción de cervexas cabe destacar, sen dúbida, a traxectoria que está a seguir a Corporación Hijos de Rivera. A súa facturación de 724 millóns de euros en 2022 (na que se inclúen as augas) superou nun 18,6% a de 2021 e esta tendencia positiva mantívose en 2023 grazas ao empuxe da demanda interna e ao auxe do turismo no seu cada vez máis amplo mercado. Parece que o obxectivo de sobrepasar os 1.000 millóns de euros está cada vez máis próximo. Doutra banda, a industria vinícola de Galicia, que elabora e comercializa a produción de uva nas cinco DOP e nas catro IGP, debe beneficiarse da boa colleita

de 2023 na que se alcanzou unha das cifras máis altas das historicamente rexistradas en Galicia. A contía de uva vendimada foi de 75,4 millóns de quilos, o que supón un 18% máis que a media rexistrada no período 2014-2023. Todas as DOP mostraron unha taxa de variación positiva, sendo especialmente significativo o incremento dun 20% en Valdeorras.

Un dos sectores industriais con maior tradición en Galicia é o da confección de pezas de vestir. A forte competencia de economías emerxentes nesta actividade intensiva en man de obra, que en Galicia se estruturaba en pequenos talleres e empresas cooperativas, provocou nas últimas décadas un sistemático descenso na actividade; situación que parecía frearse nos últimos anos nos que se percibía certa recuperación. Con todo, os resultados de 2023 limitarían esta traxectoria ascendente, xa que o IPI caeu un 3,3%. Doutra banda, a traxectoria da industria téxtil galega está presaxiando a súa práctica desaparición, o que queda a expensas de se se executan ou non os investimentos anunciados tras a pandemia. En todo caso, as cifras negativas son demoledoras. Entre 2008 e 2023 o seu IPI descendeu en nada menos que un 71%, sendo un -7,7% a taxa de variación deste último ano. Lembremos que esta actividade tan só representa o 0,3% da facturación total da industria manufactureira.

Evidentemente unha cuestión é a produción da industria téxtil e da confección de pezas de vestir en Galicia e outra é a actividade eminentemente distribuidora dun conxunto de importantes empresas deste tipo de produtos instaladas en Galicia. O caso emblemático é o do grupo Inditex, gran multinacional galega e un dos líderes mundiais na súa actividade. As vendas netas en 2023 alcanzaron os 35.947 millóns de euros, o que supón un incremento dun 10,4% máis que en 2022 (32.569 millóns) e un aumento dun 30,3% no seu beneficio neto (5.381 millóns de euros). Para calibrar a súa dimensión basta indicar que a contía de facturación equivalía ao 77% da cifra total de negocio (en 2022) da industria manufactureira galega. En 2023, a maior subida nas vendas produciuse no continente europeo, excluída España, cun 48,7% e desde esta sociedade sinalan que dispoñían de presenza en 213 mercados con vendas moi positivas nos lugares clave. Apréciase un bo desempeño tanto nas tendas físicas como en liña e, de todos os seus emblemas, cómpre destacar o comportamento da marca Zara. No *Informe* anterior xa se subliñaba a transcendencia que ten que Galicia conte cun grupo desta dimensión, que desempeña un papel tractor na súa economía e que permite estimular a actividade noutros sectores máis aló do téxtil-confección. Sobre este último, desde a Agrupación industrial Téxtil Moda de Galicia (Cointega) sinálase que no sector industrial galego son as empresas pequenas as que atravesan por unha peor conxuntura. Os novos formatos de venda son moi interesantes, pero á vez custosos. Tampouco moitas das empresas lonxevas teñen unha substitución xeracional. Para o Clúster, o sector está cada vez máis segmentado.

Xunto con Inditex, cuxos datos minimizan os alcanzados por outras empresas de certa dimensión con sede social en Galicia, sociedades como Adolfo Domínguez, Textil Lonia, Roberto Verino ou Bimba e Lola mostran no seu segmento de mercado a súa puxanza. Así, por exemplo, Adolfo Domínguez dispón de 356 puntos de venda en 23 países e a súa facturación creceu un 13,2% entre marzo e novembro de 2023, malia que o seu resultado neto foi negativo. Pola súa banda, en Bimba e Lola apenas variou a súa facturación con respecto a 2022 (227 millóns de euros, o que equivale a un incremento do 1%). Nesta empresa produciuse unha aceleración das vendas en liña en 2023.

Finalmente, dos restantes sectores sobresaee o bo resultado da fabricación de material e equipamento eléctrico. No cadro 3 apréciase unha subida do IPI do 24,2%, o que supón unha sensible recuperación, pero con cifras moi afastadas das que presentaba en 2008. Esta actividade ten en Galicia un peso moi escaso, xa que só absorbía en 2023 o 0,5% da facturación total da industria manufactureira.

A ocupación

Os resultados idénticos pero antagónicos do VEB (incremento dun 1,7%) e do IPI (descenso dun 1,7%) da industria manufactureira galega no seu conxunto suxiren unha actividade industrial en 2023 estancada, parón que tamén se observou na ocupación, xa que o número de traballadores empregados, 157.800, son 2.400 máis que os estimados en 2022. Conforme transcorría 2023 os datos de emprego presaxiaban unha caída na ocupación. Con todo, os bos resultados do último trimestre, con 9.700 traballadores máis que en 2022, conseguiron salvar o ano. Esta repunta produciuse en case todos os subsectores, pero en particular no sector da alimentación (4.100 traballadores máis) e na metalurxia e produtos metálicos (3.800 máis). A evolución positiva de final de ano xera boas expectativas para 2024.

Pola súa banda, na información da EPA chama a atención a substantiva redución do emprego no segmento da enerxía, subministración de auga e xestión de residuos. A pesar da maior produción, a

Cadro núm. 4
Ocupación no sector industrial (miles de persoas)
 Datos coa base de poboación de 2021

	Ocupación (miles)			TVI (%)	
	2021	2022	2023	2022	2023
05-09 Industrias extractivas	3,9	3,3	3,8	-15,4	15,2
10-33 Industria manufacturera	156,0	155,4	157,8	-0,4	1,5
35-39 Enerxía, subministración de auga e xestión de residuos	11,1	7,1	6,6	-36,0	-7,0
Total Industria Galicia	171,0	165,8	168,2	-3,0	1,4
Total Galicia	1.087,1	1.103,5	1.128,5	1,5	2,3
% Industria/total	15,7	15,0	14,9	-4,5	-0,8

Fonte:EPA, IGE-INE.

reestruturación e o abandono dunhas fontes enerxéticas por outras supuxo unha espectacular mingua no emprego en tan só dous anos, xa que se pasou de 11.100 ocupados en 2021 a unicamente 6.600 en 2022. O emprego nestas actividades case se reduciu á metade.

Prezos, custos e salarios

Tras a pandemia un factor preocupante na industria galega foi a evolución dos seus prezos. Resulta evidente que unha dinámica inflacionista máis intensa que a de territorios competidores repercute de maneira negativa na actividade e no emprego. Así, unha preocupación case inexistente antes da crise motivada pola COVID-19, posto que as taxas de variación dos prezos non só non eran elevadas, senón que, en varios períodos, incluso caeron, transformouse nun problema vital para o desenvolvemento da industria. No cadro 5 apréciase que en 2021 o índice de prezos industriais (IPRI) de Galicia, medido decembro contra decembro, se incrementou en nada menos que un 40,3% impulsado por unha subida dun 154,1% na xeración de enerxía. O aumento que o prezo deste *input* supuxo para os restantes sectores, xunto co encarecemento doutras materias primas procedentes do exterior, provocou unha repunta xeneralizada na industria manufacturera, sendo especialmente intensa nos sectores electrointensivos como a metalurxia e

Cadro núm. 5
Índice de prezos industriais en Galicia. Por seccións e divisións da CNAE-2009. Taxas de variación interanual
 (Ano 2015=100)

	España			Galicia		
	Decembro 2021	Decembro 2022	Decembro 2023	Decembro 2021	Decembro 2022	Decembro 2023
Índice xeral	35,2	14,9	-6,3	40,3	13,0	-5,9
B Industrias extractivas	1,7	9,2	4,0	0,1	11,2	7,7
C Industria manufacturera	15,4	13,6	-0,4	13,4	13,8	-0,2
10 Industria da alimentación	9,6	20,6	5,1	6,7	20,1	3,6
11 Fabricación de bebidas	0,9	6,0	9,0	1,1	6,0	10,2
13 Industria téxtil	5,0	11,0	-0,3	3,8	12,8	6,1
14 Confección de pezas de vestir	1,1	3,2	2,0	2,1	2,7	0,1
15 Industria do coiro e do calzado	0,9	3,8	2,3			
16 Industria da madeira e da cortiza, agás mobles; cestería e espartería	13,4	16,3	-2,3	21,4	17,7	-2,1
17 Industria do papel	16,5	18,6	-8,3	44,1	13,8	-18,9
18 Artes gráficas e reprodución de soportes gravados	4,1	9,7	1,1	0,1	7,9	1,9
19 Coquerías e refino de petróleo	64,0	35,4	-11,2			
20 Industria química	31,2	8,4	-8,5	14,0	11,1	-2,3
21 Fabricación de produtos farmacéuticos	1,2	2,4	2,4			
22 Fabricación de produtos de caucho e plásticos	9,3	6,9	-0,3	7,8	8,9	-1,8
23 Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	4,2	16,1	6,5	5,4	9,5	6,7
24 Metalurxia; fabricación de produtos de ferro, aceiro e ferroalixas	45,8	0,9	-8,4	46,0	2,0	-8,2
25 Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipamento	10,8	9,0	-0,4	5,7	14,8	1,8
26 Fabricación de produtos informáticos, electrónicos e ópticos	0,7	2,2	1,1	1,4	0,5	1,3
27 Fabricación de material e equipamento eléctrico	4,1	7,6	1,5	-4,5	35,2	-9,8
28 Fabricación de maquinaria e equipamento n.c.n.	3,1	7,0	3,1	3,3	5,9	0,4
29 Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques	1,3	5,5	3,1	1,2	2,8	0,4
30 Fabricación doutro material de transporte	4,1	2,7	4,3	1,1	-0,4	2,9
31 Fabricación de mobles	5,0	7,2	2,3	3,5	5,0	2,7
32 Outras industrias manufactureras	1,3	3,9	2,9	1,6	14,4	1,5
33 Reparación e instalación de maquinaria e equipamento	0,7	3,4	3,0	3,9	0,9	2,0
D Fornecemento de enerxía eléctrica, gas, vapor e aire acondicionado	109,3	20,4	-25,1	154,1	10,1	-26,2

Fonte: IGE.

a fabricación de produtos de ferro, aceiro e ferroalixes, cunha subida do 46% e tamén na industrial do papel (44,1%). En menor grao, pero en cifras de variación de dous díxitos, tamén tiveron unha inflación alta a industria alimentaria, a da madeira e o sector químico. En todos estes casos, ademais da enerxía, as dificultades na provisión de subministracións empuxaron á alza os seus prezos. En 2021, o único sector no que o IPRI mostrou unha caída foi o de fabricación de material e equipamento eléctrico. Cómpre apuntar que a traxectoria dos prezos da industria galega nese ano foi relativamente similar á seguida no conxunto de España, aínda que en Galicia a tensión inflacionista foi algo máis elevada polo maior incremento do prezo dos produtos enerxéticos.

A espectacular aceleración dos prezos industriais de 2021 non se conseguiu frear en 2022, período en que a taxa do IPRI industrial galego medrou un 13% cun incremento do 10% dos produtos enerxéticos, cifra xa moi afastada do 154,1% de 2021. Con todo, esa contención en prezos non se observou nin nas industrias extractivas nin nas manufactureiras. Nestas últimas, o IPRI mantivo case a mesma pauta de crecemento que en 2021, cunha aceleración da inflación nas industrias alimentarias e con elevadas taxas nos sectores da madeira, a fabricación de produtos metálicos e a fabricación de material e equipamento eléctrico; sector, este último, no que se atrasou a subida dos prezos.

Tras as fortes tensións inflacionistas de 2021 e 2022, as dúas boas noticias no ano 2023 foron, por unha banda, a contención da taxa de variación do IPRI na industria manufactureira e, polo outra, a caída dos prezos un 26,2% na provisión de enerxía. Na produción de manufacturas, os prezos tan só variaron un -0,2%, co cal se consolidaron as elevadas subidas observadas nos dous anos precedentes. Con todo, a evolución sectorial foi moi desigual. Así, contívose o crecemento na industria da alimentación, apreciándose unha forte repunta no sector de bebidas. Ademais, os prezos caeron de forma sensible na metalurxia, material eléctrico e a industria do papel, mentres que melloraron na industria téxtil e na fabricación douros produtos metálicos. É interesante sinalar que un dos principais sectores da industria galega, a automoción, conseguiu manter os seus prezos estables nestes tres últimos anos.

No contexto de alza dos prezos antes sinalado, no cadro 6 obsérvase que os custos laborais totais na industria contivéronse en 2022, para acelerarse en 2023. É habitual cando se producen repuntas inflacionistas nos índices xerais de prezos que haxa un certo atraso entre o crecemento dos prezos e a súa repercusión nos custos laborais debido á configuración da negociación colectiva e aos retardos no mercado para adecuar os salarios monetarios ás variacións nos prezos. No cadro 6 recóllense dun modo aproximado os resultados da media dos catro trimestres de 2022 e 2023 dos custos laborais e salariais por cada hora efectiva traballada. Compáranse os resultados do conxunto da economía, tanto en España como en Galicia, cos datos específicos da industria.

Neste cadro 6 obsérvase o que a priori cabería intuír. Así, en 2022, con taxas de inflación elevadas, os custos laborais en Galicia non superaron un crecemento do 2%, sendo maior o incremento na industria que no conxunto da economía. En 2023, os custos laborais aceleráronse con forza, alcanzando na industria unha subida do 6,3% fronte ao 4,9% no conxunto da economía. No *Informe* anterior indicábase, aínda sen coñecer esta información, que unha posible escalada nestes custos podería provocar unha espiral prezo-salario, tamén condicionada, entre outros factores, pola evolución da produtividade ou dos beneficios empresariais. Con todo, coa contención dos prezos, por agora, hai que seguir refugando esa posibilidade.

Cadro núm. 6

Custos laborais e salarios (en euros)

	2021*	2022*	2023*	TVI 2022/2021	TVI 2023/2022
Industria, construción e servizos					
Custo laboral total por hora efectiva					
España	21,73	22,14	23,38	1,9	5,6
Galicia	19,62	19,83	20,80	1,0	4,9
Custo salarial total por hora efectiva					
España	16,14	16,50	17,31	2,2	5,0
Galicia	14,44	14,68	15,21	1,6	3,6
Industria					
Custo laboral total por hora efectiva					
España	23,44	23,96	25,28	2,2	5,5
Galicia	21,41	21,77	23,13	1,7	6,3
Custo salarial total por hora efectiva					
España	17,20	17,72	18,58	3,0	4,9
Galicia	15,67	16,07	16,90	2,6	5,2

* Media dos catro trimestres.

Fonte: Enquisa Trimestral de Custo Laboral. INE.

Doutra banda, ao contrario do que sucedera en 2023, a variación dos custos laborais na industria en 2023, un 6,3%, superou a dos custos salariais, un 5,2%. Iso xera unha asimetría entre a posición do empregador que ten que asumir un custo laboral e o traballador, que adoita tomar como referencia das súas remuneracións o salario que percibe.

Un modo alternativo de observar a evolución dos salarios, neste caso para o conxunto da economía, é a través das variacións que se aprecian nos convenios colectivos con efectos económicos de 2023. Aínda con datos provisionais, as taxas de variación non son tan elevadas como as que se obteñen na enquisa trimestral de custo laboral. A decembro de 2023, os incrementos pactados ascenderon a un 3,57%, porcentaxe máis baixa que a de 2022 (3,94%), e creceron máis os salarios pactados nos convenios de empresa, un 4,33%, que os dos restantes convenios, un 3,51%. Lembremos que a subida salarial en 2023 na enquisa de custo laboral foi do 3,6%.

As opinións dos empresarios industriais sobre a actividade

O Ministerio de Industria e Turismo, a través da Subdirección Xeral de Estudos, Análises e Plans de Actuación, realiza con carácter mensual a enquisa de conxuntura industrial (ECI). Grazas a esta operación estatística dispoñemos tanto dunha información obxectiva sobre a actividade de cada mes como dunha información subxectiva sobre as expectativas dos meses vindeiros e sobre a valoración dos resultados actuais. A ECI é dunha grande utilidade para a elaboración do índice de confianza industrial (ICI) e a maiores ofrece un conxunto de datos que se publican con referencia a cada trimestre.

Un problema evidente dos resultados obtidos pola ECI é o da robustez da información cando se desagrega por comunidades autónomas. A información preséntase considerando o destino económico dos bens e, no referente a Galicia, nos últimos anos non se publican datos sobre a fabricación de bens de equipo. Tampouco se estuda o sector de enerxía. Por tanto, actualmente con esta fonte só se poden contraponer os resultados alcanzados coa fabricación de bens de consumo coa de bens intermedios. Podemos avanzar que o comportamento de ambos foi antagónico.

Do conxunto de variables aquí estudadas centrarémonos no uso da capacidade produtiva das plantas, nos factores que os empresarios cren que están a limitar a súa produción e no período de traballo asegurado en 2023. Antes cómpre indicar que as percepcións no último trimestre do ano non foron positivas. Unha maioría de empresarios entendía que a produción realizada estaba por baixo da normal, malia que as expectativas para 2024 eran máis favorables. Esta situación prodúcese cunhas débiles carteira de pedidos internas, se ben teñen unha certa fortaleza as procedentes do estranxeiro. Por iso, mentres se agarda unha estabilización nos prezos, as expectativas sobre o emprego, ante a debilidade da demanda, son máis pesimistas.

En canto ao grao de utilización da capacidade produtiva, segundo a ECI, no segmento de bens intermedios apréciase unha utilización moi alta rozando por momentos o 100% e cun menor uso, lóxicamente, nos meses de verán (70%). Pola contra, o uso das plantas fabricantes de bens de consumo foi sensiblemente máis baixo e con apenas recuperación ao longo do ano. Neste último grupo 2023 comezou cun uso medio de planta do 60,90% e finalizou cun 55,87%.

Do conxunto de factores seleccionados no ECI que poderían limitar a produción industrial galega (demanda, carencia de man de obra, falta de materias primas e de equipos, situación financeira e de tesourería), a inmensa maioría dos empresarios decántase pola debilidade da demanda. Ningún indica como freo nin a falta de materias primas e equipo nin a situación financeira. Pola contra, a carencia de man de obra só figura como relevante na fabricación de bens de consumo no primeiro trimestre de 2023, malia que neste sector se entende que existen factores limitativos de carácter exógeno e diferentes aos ítems seleccionados na ECI. En canto á fabricación de bens intermedios, os resultados foron cambiando conforme avanza o ano. Así, se no primeiro trimestre para máis do 80% dos empresarios entrevistados nesta actividade non había factores negativos que debilitasen a súa actual produción (recordemos que o uso das súas plantas superaba o 90%); no segundo trimestre a percepción moi maioritaria era que a demanda estaba a ser cada vez máis débil. Esta percepción era referendada polo 99,44% dos empresarios no pasado outono, cando no primeiro trimestre só tiña esa sensación o 15,29% dos mesmos.

O cambio na percepción de que a demanda estaba a limitar a produción conforme transcorría o ano no sector de bens intermedios tamén se reflicte no feito de que, se a principios de 2023 o período de traballo asegurado era de 322 días, a finais de ano o número baixou a tan só 12. Estes datos son un tanto estraños, pero, en todo caso, mostran a crenza nunha demanda cada vez máis débil. Doutra banda, o número de días con traballo asegurado para o grupo de bens de consumo non caeu ao longo do ano

dunha forma drástica, a pesar do escaso grao de utilización da súa capacidade de planta. Pasouse de 171 días no inicio de 2023 a 110 ao final do mesmo.

A dimensión das empresas

Outra das fontes que permite avaliar o comportamento do sector industrial galego é o Directorio Central de Empresas (DIRCE) elaborado polo INE. Unha alternativa que permite realizar unha análise moi similar é o Directorio de Empresas e Unidades Locais realizado polo IGE. No cadro 7 preséntanse os resultados do DIRCE. Cómpre informar o lector de que o INE referencia os datos ao 1 de xaneiro de cada ano, polo que a fotografía de cada exercicio se refire en realidade á situación de finais do ano anterior.

Os resultados do cadro 7, que permiten comparar o censo de empresas de 2023 (ao 1 de xaneiro) cos de 2022, son sorprendentes. O DIRCE mostra unha caída dun -8% no total de empresas e esta porcentaxe increméntase ata o -9,4% nas microempresas (con menos de 10 traballadores). En valores absolutos, de 11.504 empresas industriais instaladas en Galicia en 2022 pasouse a 10.583 en 2023; por tanto, a variación neta supuxo que tras as aperturas e os peches desaparecesen en Galicia nada menos que 1.079 sociedades nun ano, ou sexa case 3 ao día. Destas industrias, 916 eran microempresas.

Estes datos provocan sorpresa, xa que esta caída tan radical non parece que provocase variacións relevantes nin na contía de xeración de VEB nin na produción industrial galega. Esta reconfiguración na actividade industrial incidiu de forma negativa na práctica totalidade das divisións da CNAE-2009, polo que máis que reflectir feitos acaecidos nese período, seguramente se explique por depuracións e actualizacións das bases estatísticas. No cadro 7 compróbase que só tres divisións experimentaron unha variación positiva. A primeira, fundamental na industria galega, é a fabricación de automóviles, sector que de 86 pasou a 95 empresas. Na segunda e terceira (a fabricación de produtos farmacéuticos e a metalurxia) só se contabiliza unha sociedade máis. No resto, todas as taxas de variación son negativas. En canto aos sectores que perderon sociedades, cabe destacar os resultados de enerxía, confección de pezas de vestir e fabricación de produtos informáticos, electrónicos e ópticos. De entre os sectores máis relevantes é preocupante a perda de 126 sociedades da industria da alimentación, practicamente todas elas microempresas.

Cadro núm. 7

Número de empresas industriais localizadas en Galicia

	Total				Microempresas			
	2021	2022	2023	TVA (%) 2023/2022	2021	2022	2023	TVA (%) 2023/2022
05 Extracción de antracita, hulla e lignito	1	1	1	0,0	1	1	1	0,0
06 Extracción de cru e gas natural	0	0	0		0	0	0	
07 Extracción de minerais metálicos	10	10	9	-10,0	9	8	9	12,5
08 Outras industrias extractivas	182	172	135	-21,5	143	134	101	-24,6
09 Actividades de apoio ás industrias extractivas	2	1	1	0,0	2	1	1	0,0
10 Industria da alimentación	1.918	1.912	1.786	-6,6	1.524	1.516	1.388	-8,4
11 Fabricación de bebidas	503	499	459	-8,0	463	453	413	-8,8
12 Industria do tabaco	0	0	0		0	0	0	
13 Industria téxtil	397	378	338	-10,6	371	348	309	-11,2
14 Confección de pezas de vestir	700	665	575	-13,5	621	600	515	-14,2
15 Industria do coiro e do calzado	48	44	39	-11,4	40	35	30	-14,3
16 Industria da madeira e da cortiza, agás mobles; cestería e espartería	941	904	838	-7,3	832	783	720	-8,0
17 Industria do papel	36	39	38	-2,6	25	26	26	0,0
18 Artes gráficas e reprodución de soportes gravados	701	714	663	-7,1	663	675	625	-7,4
19 Coquerías e refino de petróleo	0	1	0		0	1	0	
20 Industria química	124	121	117	-3,3	95	90	86	-4,4
21 Fabricación de produtos farmacéuticos	11	11	12	9,1	7	7	9	28,6
22 Fabricación de produtos de caucho e plásticos	151	159	142	-10,7	97	102	89	-12,7
23 Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	644	633	574	-9,3	531	527	468	-11,2
24 Metalurxia; fabricación de produtos de ferro, aceiro e ferroalixas	74	75	76	1,3	52	50	52	4,0
25 Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipamento	1.986	2.008	1.838	-8,5	1.732	1.744	1.563	-10,4
26 Fabricación de produtos informáticos, electrónicos e ópticos	88	91	73	-19,8	77	81	64	-21,0
27 Fabricación de material e equipamento eléctrico	58	64	57	-10,9	44	47	37	-21,3
28 Fabricación de maquinaria e equipamento n.c.n.	258	255	234	-8,2	166	169	145	-14,2
29 Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques	96	86	95	10,5	55	46	58	26,1
30 Fabricación doutro material de transporte	144	140	124	-11,4	96	96	79	-17,7
31 Fabricación de mobles	716	711	653	-8,2	662	656	596	-9,1
32 Outras industrias manufactureiras	526	544	523	-3,9	499	515	497	-3,5
33 Reparación e instalación de maquinaria e equipamento	890	902	875	-3,0	725	731	702	-4,0
35 Fornecemento de enerxía eléctrica, gas, vapor e aire acondicionado	423	364	308	-15,4	411	348	291	-16,4
Total	11.628	11.504	10.583	-8,0	9.943	9.790	8.874	-9,4

Fonte: Directorio Central de Empresas, INE.

O feito de que en Galicia no inicio de 2023 se contabilicen 916 microempresas e 163 pemes industriais menos que en 2022 non reflicte unha reconfiguración da súa estrutura produtiva, posto que estes descensos se repartiron, como xa observamos, pola maior parte dos sectores. Só se constata unha redución do tamaño do sector industrial galego, no que cobra un maior peso o sector da automoción, seguramente grazas ao seu segmento da industria de compoñentes. Esta variación positiva produciuse, como xa se indicou, a pesar da dura competencia existente coa Rexión Norte de Portugal polas evidentes vantaxes que supón localizarse alén da fronteira.

A presenza da industria galega nos mercados estranxeiros

Na epígrafe anterior comentábase a evolución do número de empresas industriais galegas considerando o seu tamaño. No cadro 8 obsérvase que en 2023 só o 16,1% contan con máis de 9 traballadores, polo que estamos nunha actividade na que predominan empresas de moi pequeno tamaño, moitas veces con produción case artesanal, e que, pola súa dimensión, necesariamente non poden actuar máis que no

Cadro núm. 8

Evolución do comercio co estranxeiro por agrupacións industriais
En miles de euros correntes

EXPORTACIÓN	2022	2023	% 2023 sobre o total	TVI (%)
B Industrias extractivas	205.639	313.623	1,1	52,5
C Industria manufacturera	27.795.072	28.386.648	98,9	2,1
10 Industria da alimentación	3.488.088	3.625.498	12,6	3,9
11 Fabricación de bebidas	101.203	119.265	0,4	17,8
12 Industria do tabaco	3.192	3.439	0,0	7,7
13 Industria téxtil	783.542	794.534	2,8	1,4
14 Confección de pezas de vestir	6.176.880	6.131.876	21,4	-0,7
15 Industria do coiro e do calzado	607.243	674.621	2,4	11,1
16 Industria da madeira e da cortiza, agás mobles; cestería e espartería	657.439	556.825	1,9	-15,3
17 Industria do papel	317.476	307.970	1,1	-3,0
18 Artes gráficas e reprodución de soportes gravados	324	467	0,0	44,3
19 Coquerías e refino de petróleo	2.290.151	1.400.692	4,9	-38,8
20 Industria química	1.149.706	1.190.837	4,1	3,6
21 Fabricación de produtos farmacéuticos	110.364	89.290	0,3	-19,1
22 Fabricación de produtos de caucho e plásticos	374.460	368.347	1,3	-1,6
23 Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	574.037	535.517	1,9	-6,7
24 Metalurxia; fabricación de produtos de ferro, aceiro e ferroalixes	1.682.994	1.110.940	3,9	-34,0
25 Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipamento	617.712	753.966	2,6	22,1
26 Fabricación de produtos informáticos, electrónicos e ópticos	163.741	178.971	0,6	9,3
27 Fabricación de material e equipamento eléctrico	438.568	440.617	1,5	0,5
28 Fabricación de maquinaria e equipamento n.c.n.	841.070	1.056.653	3,7	25,6
29 Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques	6.911.384	8.431.674	29,4	22,0
30 Fabricación doutro material de transporte	112.319	183.174	0,6	63,1
31 Fabricación de mobles	248.532	297.268	1,0	19,6
32 Outras industrias manufacturerais	144.648	134.207	0,5	-7,2

IMPORTACIÓN	2022	2023	% 2023 sobre o total	TVI (%)
B Industrias extractivas	4.477.144	2.821.377	14,3	-37,0
C Industria manufacturera	21.365.799	16.921.689	85,7	-20,8
10 Industria da alimentación	4.392.106	4.088.361	20,7	-6,9
11 Fabricación de bebidas	42.466	41.422	0,2	-2,5
12 Industria do tabaco	91	119	0,0	30,6
13 Industria téxtil	779.197	704.779	3,6	-9,6
14 Confección de pezas de vestir	2.622.598	2.305.614	11,7	-12,1
15 Industria do coiro e do calzado	241.171	255.032	1,3	5,7
16 Industria da madeira e da cortiza, agás mobles; cestería e espartería	170.868	145.207	0,7	-15,0
17 Industria do papel	271.055	235.669	1,2	-13,1
18 Artes gráficas e reprodución de soportes gravados	84	63	0,0	-24,7
19 Coquerías e refino de petróleo	1.082.719	587.248	3,0	-45,8
20 Industria química	1.181.541	837.134	4,2	-29,1
21 Fabricación de produtos farmacéuticos	59.749	74.743	0,4	
22 Fabricación de produtos de caucho e plásticos	314.178	316.455	1,6	0,7
23 Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	149.948	141.741	0,7	-5,5
24 Metalurxia; fabricación de produtos de ferro, aceiro e ferroalixes	1.811.999	1.232.755	6,2	-32,0
25 Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipamento	464.978	432.792	2,2	-6,9
26 Fabricación de produtos informáticos, electrónicos e ópticos	299.301	260.535	1,3	-13,0
27 Fabricación de material e equipamento eléctrico	884.410	1.462.850	7,4	65,4
28 Fabricación de maquinaria e equipamento n.c.n.	921.362	890.056	4,5	-3,4
29 Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques	5.289.849	2.469.528	12,5	-53,3
30 Fabricación doutro material de transporte	47.303	45.238	0,2	-4,4
31 Fabricación de mobles	203.028	258.961	1,3	27,5
32 Outras industrias manufacturerais	135.799	135.386	0,7	-0,3

Fonte: DataComex. Ministerio de Economía, Comercio e Empresa.

seu mercado máis próximo. A relevancia do tamaño é unha cuestión moi tratada pola literatura económica e parece, a priori, razoable supoñer que o dispoñer dunha certa dimensión facilita, entre outras cuestións, unha maior presenza nos mercados internacionais. Así, polo común, unha empresa que se internacionaliza precisa dunha estrutura que require unha certa dimensión.

No caso da estrutura industrial galega e con información de 2023 obsérvase que en seis divisións da CNAE-2009 o peso relativo das pemes e as grandes empresas supera o 30% do número de empresas totais. A porcentaxe máis alta corresponde a automoción (un 38,9%); seguida moi de preto pola maquinaria e equipamento (38%); os produtos de caucho e plástico (37,3%); outro material de transporte, sector no que se atopa o naval (36,3%); a fabricación de material e equipamento eléctrico (35,1%), e, a máis distancia, a industria do papel e a metalurxia, ambas co 31,6%.

No cadro 8 preséntanse os resultados provisionais das exportacións e importacións de mercadorías con orixe ou destino Galicia en termos monetarios. Obviamente, a evolución de 2023 en relación a 2002 que recolle o cadro 8 está moi influenciada pola variación nos prezos, aínda que a súa tendencia á moderación fai que a diferenza entre os valores monetarios e os deflactados polos prezos (cadro 9) non sexa tan alta como a observada en 2022 con respecto a 2021.

No caso galego apréciase que varios dos sectores que dispoñen dunha porcentaxe relativamente elevada de pemes e grandes empresas non teñen un peso significativo no contexto do comercio internacional de manufacturas, o cal se segue caracterizando pola súa elevada concentración e o alto grao de comercio intraindustrial, no sentido de que se venden produtos dos mesmos sectores dos que se compran. Certamente, no cadro 8 apréciase que tres divisións absorben dous terzos do valor total exportado desde Galicia, nun exercicio, 2023, no que a industria manufactureira galega só exportou un 2,1% máis que en 2022. A venda de vehículos de motor e os seus compoñentes manteñen o liderado neste fluxo de comercio, coa peculiaridade de que as súas exportacións creceron un 22% con respecto a 2022. Xa a unha certa distancia, a segunda posición desta clasificación volve ocupala a confección de pezas de vestir; actividade industrial que en Galicia, como xa vimos, cada vez está a ser menos relevante, malia que os datos do comercio co estranxeiro son moi elevados ao recolleren as exportacións ao estranxeiro de Inditex desde os seus centros lóxicos galegos. En 2023, o valor do exportado por este sector foi un 0,7% inferior ao de 2022. Un terceiro sector é o alimentario, a actividade de maior facturación en Galicia e na que no comercio externo ten un peso significativo a industria de conservas de peixe. As súas exportacións mantivéronse relativamente estables.

Fronte ao elevado incremento das exportacións no sector da automoción e á certa estabilización deste fluxo nos outros dous sectores antes mencionados, noutras actividades importantes no contexto da industria galega, o valor das vendas ao exterior caeu de maneira notable. Cómpre sinalar a industria da madeira e a metalurxia, cuxo IPI, en ambos os casos, tamén descendeu.

No cadro 9 recóllese a mesma información que no cadro 8 pero deflactada polo índice de valor unitario elaborado polo IGE. Cabe supoñer que con iso se consegue eliminar as variacións que provocan a evolución dos prezos dos produtos comercializados. Este índice non se elabora para todas as divisións da CNAE-09, o que motiva que no cadro 9 haxa filas sen datos. Con taxas de variación non tan intensas como as que se obteñen cos valores monetarios e a pesar das diferenzas sectoriais nos prezos, a evolución nos dous cadros é moi similar. As exportacións da industria manufactureira en termos reais aumentaron en 2023 un 1,2%. O sector líder, automoción, é o máis dinámico, mentres o comercio en alimentación mantense estable e caen as exportacións na industria da confección. Ademais da automoción, tanto en termos monetarios como reais, os dous sectores industriais galegos máis dinámicos en 2023 neste fluxo de comercio foron a fabricación de bebidas e a elaboración de produtos metálicos.

En canto ao fluxo importador, nos cadros 8 e 9 obsérvase unha maior diversificación, xa que numerosas empresas reciben materias primas e produtos intermedios do estranxeiro. A pesar de que os tres principais sectores exportadores lideran tamén as importacións, o seu peso relativo é menor, o que incide na diversificación. Os resultados de 2023 reflicten un espectacular freo nese fluxo de comercio, feito que, sen dúbida, redonda negativamente na actividade industrial. As importacións de produtos manufacturados caeron un 20,8% en termos monetarios e un 22,4% en termos reais, sendo negativas as variacións en case todos os sectores. A principal causa deste brusco descenso foi a caída en máis da metade do importado de vehículos de motor e os seus compoñentes. Con todo, cómpre anotar que as menores provisións non minguaron nin a produción nin a capacidade exportadora deste sector, cuxo saldo comercial é moi elevado debido a que o valor da exportado case cuadriplica o importado. Unha segunda actividade, habitualmente moi determinante nas compras ao exterior, é o refino de petróleo. En 2023 importouse case a metade do comercializado en 2022 e niso non influíron os prezos. Elevadísimas tamén foron as caídas nas

Cadro núm.9

Evolución do comercio co estranxeiro por agrupacións industriais

En miles de euros deflactados polos índices de valor unitario. Referencia 2010

EXPORTACIÓN	2022	2023	% 2023 sobre o total	TVI (%)
B Industrias extractivas	139.947	209.110	1,0	49,4
C Industria manufacturera	20.126.772	20.369.294	99,0	1,2
10 Industria da alimentación	2.208.489	2.231.900	10,8	1,1
11 Fabricación de bebidas	71.583	79.463	0,4	11,0
12 Industria do tabaco				
13 Industria téxtil	848.173	860.631	4,2	1,5
14 Confección de pezas de vestir	4.740.506	4.664.797	22,7	-1,6
15 Industria do coiro e do calzado	457.295	519.099	2,5	13,5
16 Industria da madeira e da cortiza, agás mobles; cestería e espartería	582.991	526.648	2,6	-9,7
17 Industria do papel	249.882	238.477	1,2	-4,6
18 Artes gráficas e reprodución de soportes gravados				
19 Coquerías e refino de petróleo	1.004.673	671.730	3,3	-33,1
20 Industria química	974.823	955.651	4,6	-2,0
21 Fabricación de produtos farmacéuticos				
22 Fabricación de produtos de caucho e plásticos	429.623	429.409	2,1	0,0
23 Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	572.662	496.217	2,4	-13,3
24 Metalurxia; fabricación de produtos de ferro, aceiro e ferroalixaxes	864.848	667.953	3,2	-22,8
25 Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipamento	525.042	586.561	2,9	11,7
26 Fabricación de produtos informáticos, electrónicos e ópticos				
27 Fabricación de material e equipamento eléctrico	301.214	279.066	1,4	-7,4
28 Fabricación de maquinaria e equipamento n.c.n.				
29 Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques	4.846.693	5.676.748	27,6	17,1
30 Fabricación doutro material de transporte				
31 Fabricación de mobles	348.133	381.064	1,9	9,5
32 Outras industrias manufacturerais				

IMPORTACIÓN	2022	2023	% 2023 sobre o total	TVI (%)
B Industrias extractivas	2.026.499	1.412.171	9,7	-30,3
C Industria manufacturera	17.031.327	13.216.972	90,3	-22,4
10 Industria da alimentación	2.446.992	2.378.060	16,3	-2,8
11 Fabricación de bebidas				
12 Industria do tabaco				
13 Industria téxtil	799.751	693.953	4,7	-13,2
14 Confección de pezas de vestir	2.266.527	1.800.698	12,3	-20,6
15 Industria do coiro e do calzado	176.980	161.495	1,1	-8,7
16 Industria da madeira e da cortiza, agás mobles; cestería e espartería	111.591	131.077	0,9	17,5
17 Industria do papel	214.612	174.350	1,2	-18,8
18 Artes gráficas e reprodución de soportes gravados				
19 Coquerías e refino de petróleo	653.224	338.589	2,3	-48,2
20 Industria química	1.796.474	1.460.457	10,0	-18,7
21 Fabricación de produtos farmacéuticos	336.422	380.760	2,6	
22 Fabricación de produtos de caucho e plásticos	305.650	373.399	2,6	22,2
23 Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	160.406	150.580	1,0	-6,1
24 Metalurxia; fabricación de produtos de ferro, aceiro e ferroalixaxes	1.086.395	863.758	5,9	-20,5
25 Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipamento	304.584	270.141	1,8	-11,3
26 Fabricación de produtos informáticos, electrónicos e ópticos				
27 Fabricación de material e equipamento eléctrico	519.783	736.767	5,0	41,7
28 Fabricación de maquinaria e equipamento n.c.n.	853.350	774.366	5,3	-9,3
29 Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques	5.021.691	2.002.699	13,7	-60,1
30 Fabricación doutro material de transporte				
31 Fabricación de mobles	158.072	201.888	1,4	27,7
32 Outras industrias manufacturerais				

Fonte: Elaboracións do IGE a partir dos ficheiros facilitados polo Departamento de Aduanas da Axencia Estatal de Administración Tributaria

importacións en metalurxia e na industria química, mentres que os descenso nas provisións en alimentación e confección de pezas de vestir tamén son significativos. Pola contra, cabe salienta o incremento dun 41,7% de material e equipamento eléctrico, o que permite un ascenso sensible no seu peso relativo pero lonxe dos sectores máis importantes.

A evolución da especialización industrial galega con respecto a España

En paralelo á Enquisa Industrial a Empresas: sector industrial, o INE elabora con carácter anual e con información das comunidades autónomas unha mostra sobre o valor de venda dos produtos industriais máis relevantes xerados en cada territorio. Os últimos datos dispoñibles no momento de redactar este estudo corresponden a 2022. A información de 2023 publicárase no mes de xuño. Como cabería supoñer, ambas operacións estatísticas difiren en moi pouco. No cadro 10 vólvese constatar a gran concentración da economía galega na alimentación e na fabricación de vehículos de motor; sectores que nese ano case absorbían a metade do total do valor das vendas totais, incluída, neste caso, a produción de enerxía.

Cadro núm. 10

Composición da oferta industrial galega: valor de venda dos produtos industriais. Ano 2022

	CNAE-2009	Miles de euros	%	% Galicia/España	Coefficiente de especialización
Alimentación	10	9.249.039	21,2	8,0	110,6
Bebidas	11	1.240.015	2,8	6,5	89,8
Tabaco	12	0	0,0	0,0	
Téxtil	13	102.496	0,2	2,1	29,4
Confección de pezas de vestir	14	1.686.659	3,9	46,7	645,2
Coiro e calzado	15	203.145	0,5	5,7	79,3
Madeira e cortiza	16	1.467.601	3,4	18,2	251,5
Papel	17	535.137	1,2	2,8	38,6
Artes gráficas e reprodución de soportes gravados	18	170.697	0,4	3,6	49,0
Coquerías e refino de petróleo ¹	19				
Industria química	20	967.247	2,2	2,0	28,2
Produtos farmacéuticos ¹	21				
Manufacturas de caucho e plástico	22	1.194.710	2,7	5,2	72,3
Produtos minerais non metálicos	23	958.304	2,2	4,5	62,5
Produción, primeira transformación e fundición de metais	24	2.697.356	6,2	7,1	97,6
Produtos metálicos	25	2.260.222	5,2	5,4	75,1
Produtos informáticos, electrónicos e ópticos	26	168.791	0,4	4,1	56,8
Material e equipo eléctrico	27	562.465	1,3	3,7	51,1
Maquinaria e equipo	28	1.065.500	2,4	4,8	66,4
Vehículos de motor, remolques e semirremolques	29	7.886.989	18,1	14,0	192,8
Outro material de transporte	30	468.573	1,1	4,4	60,1
Mobles	31	749.982	1,7	9,7	133,5
Outras industrias manufactureiras	32	170.914	0,4	4,0	54,8
Reparación e instalación de maquinaria e equipo	33	1.125.797	2,6	6,8	94,4
Produción de enerxía eléctrica, gas e vapor	35	3.654.262	8,4	8,0	110,0
Total		43.603.517	88,5	7,2	

¹ Non figura o dato para preservar o segredo estatístico.Fonte: Elaboración propia a partir da *Encuesta industrial de productos*, INE.

Como xa se indicou nos *Informes* precedentes, o obxectivo desta epígrafe é comparar a estrutura produtiva existente en Galicia con respecto á de España e as modificacións conxunturais que se produciron no último exercicio do que se dispón de datos. Para iso, nas dúas últimas columnas do cadro 10 preséntase, por unha banda, o peso relativo de cada un dos sectores galegos no conxunto español; e, polo outro, os resultados do cálculo dun sinxelo coeficiente de especialización que consiste en comparar, en tanto por cen, o peso relativo dun sector industrial galego con respecto a ese mesmo sector en España co peso da industria galega na española. Cando o índice dunha actividade supera o valor cen pódese argumentar unha certa especialización dese sector industrial en Galicia con relación a España e canto maior sexa o valor deste índice maior será esta especialización.

Neste cadro 10 apréciase unha especialización en seis actividades industriais. En 2021 contabilizábanse oito. A diferenza deste ano, na información de 2022 o INE exclúe o refino de petróleo co fin de preservar o segredo estatístico, polo que a única variación nesta especialización é en produción e primeira transformación dos metais, sector no que o peso relativo sectorial en España é moi similar ao da industria no seu conxunto. Iso indica que esa actividade está moi diseminada polo territorio español, do mesmo xeito que a alimentación, sector co maior valor de venda de bens en Galicia, pero cun coeficiente de especialización non moi elevado polo seu gran peso en moitas comunidades autónomas.

Na industria galega persiste unha maior especialización con respecto a España en catro sectores. O primeiro, confección de pezas de vestir, pode confundir porque a contía do valor de venda suxire que a información do INE contén produtos industriais comercializados desde Galicia pero non fabricados pola súa industria. Excluíndo por esta causa esta actividade, cabe indicar que Galicia mantén a súa especialización na industria da madeira, a automoción e a produción de enerxía.

Polo lado contrario, obsérvase que non hai unha especialización en sectores industriais de interese pola contía do valor engadido que xeran. Os índices son moi baixos na industria química, no téxtil, en papel e artes gráficas e tamén nas actividades que habitualmente se cualifican como de alta tecnoloxía, recoñecidos polo INE como aqueles sectores "que se caracterizan por unha rápida renovación de coñecementos, moi superior a outras tecnoloxías, e polo seu grao de complexidade, que esixe un continuo esforzo en investigación e unha sólida base tecnolóxica". Neste grupo inclúese a fabricación de produtos farmacéuticos, de produtos informáticos, electrónicos e ópticos e a construción aeronáutica e a súa maquinaria. En todos os sectores anteriores, dos que a Enquisa Industrial de Produtos facilita información, o coeficiente galego é moi baixo.